

**Een archeologisch verkennend
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Vosseven te
Wanssum, gemeente Venray (L)**

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2010-71

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch verkennend inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Vosseven te Wanssum, gemeente Venray
(L)

ARC-Rapporten 2010-71
ARC-Projectcode 2010/199

Tekst

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Wanssum, Vosseven
Projectcode	2010/199
Archisnummer	40168
Projectleider	ir. W.J.F. Thijs
Contact	0345-620102, w.thijs@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Swalmen, M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Venray, dhr. M. Terpelle
Contact	06-11913386, michel.terpelle@venray.nl
Toetsing	SRE Milieudienst, drs. J. Schotten
Contact	040-2594403, j.schotten@milieudienst.sre.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Vosseven
Plaats	Wanssum
Gemeente	Venray
Provincie	Limburg
Kaartblad	52E
RD-coördinaten	N: 201754/393228 O: 201799/391671 Z: 201756/393136 W: 201713/393163
Oppervlakte	3.375 m ²

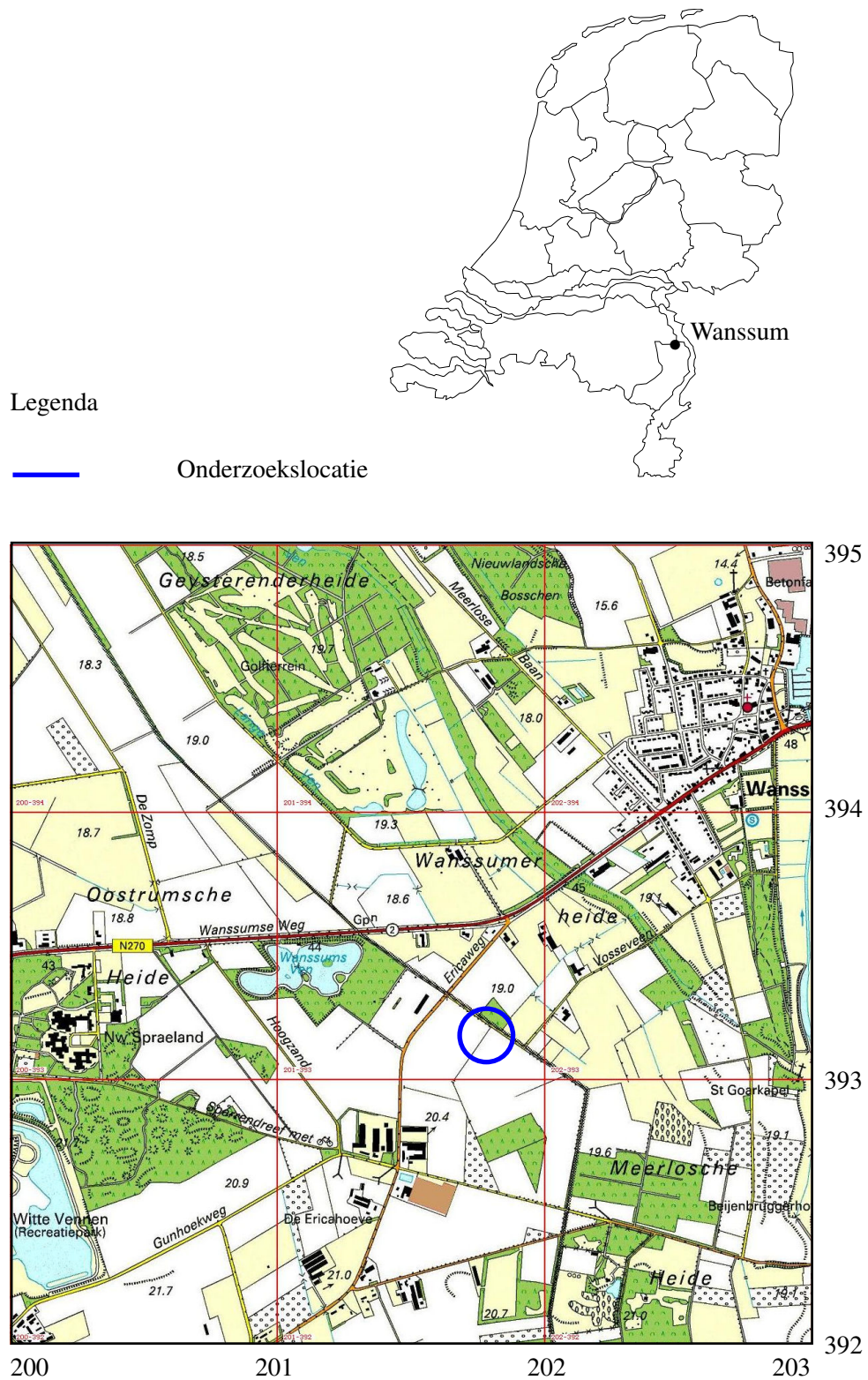

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Beegden, veelal met een dek van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden; rivierzand en -grind veelal met een zanddek (Be4)
Geomorfologie	Dekzandruggen, al dan niet met oud bouwlanddek (3L5)
Bodem	duinvaaggronden; leemarm en zwaklemig fijn zand, grondwatertrap V (Zd21-VI)
Historische situatie	In ieder geval sinds begin 19e eeuw in gebruik geweest als heide en (kort) als bos, sinds jaren '30 van de 20e eeuw als akkerland.
Archeologische verwachting	Middelhoge trefkans op archeologische resten en/of sporen vanaf het Laat-Paleolithicum

---

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Vosseven te Wanssum in de gemeente Venray (afbeelding 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de realisatie van een agrarisch bedrijf bestaande uit een bedrijfsloods, tunnelkassen en mogelijk ook een bedrijfswoning binnen perceel met een oppervlakte van 3.375 m². De bedrijfsloods zal een oppervlakte krijgen van circa 600 m². De tunnelkassen zullen maximaal 2.000 m² groot worden. De bedrijfsloods krijgt een funderingsdiepte van circa 50 cm –mv, de tunnelkassen van circa 30 cm –mv. Nadere gegevens over de mogelijk te bouwen bedrijfswoning zijn nog niet bekend. Voor de bouwplannen dient een bestemmingsplanwijziging plaats te hebben. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 25 maart 2010 door en drs. M. Stiekema. Het veldwerk stond onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In maart 2010 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, op een met een stuifzanddek afgedekte dekzandrug, blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is laag. De archeologische resten van voor de Nieuwe tijd worden aan de top van het door stuifzand afgedekte dekzandpakket verwacht. De vondstenlaag wordt verwacht in de bovenste 30 cm van het afgedekte dekzandpakket. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden verwacht in de bovenste 50 cm van het afgedekte dekzandpakket. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Onverbrande organische resten zullen door de relatief zure bo-

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema, M., 2010: *Archeologisch bureauonderzoek Vosseven (ong.) te Wanssum in de gemeente Venray*, Econsultancy Rapport 10013042 (conceptversie).

demomstandigheden slecht zijn geconserveerd.

Het plangebied is in het recente verleden tweemaal gediëpploegd tot circa 1 m –mv. Als het stuifzanddek in het plangebied dunner is dan 1 meter kunnen hierbij mogelijk aanwezige archeologische resten zijn verstoord. Als in het plangebied een stuifzandpakket met een dikte van meer dan 1 meter aanwezig is kunnen dieperliggende archeologische resten beschermd zijn gebleven van de diepploegwerkzaamheden.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 150 cm –mv. De boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten door het te verbrokkel. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode. Omdat in het plangebied de top van het bodemprofiel bestaat uit een pakket (relatief recent afgezet) stuifzand, is er geen oppervlaktekartering uitgevoerd. Hoewel de boringen 4 en 5 daar aanleiding toe geven, zijn er geen karterende boringen in het plangebied gezet. Door de hoogte van het grondwater in combinatie met de leemarme zandafzettingen was het niet mogelijk om hiervoor voldoende sediment op te boren.(ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In alle boringen werden zeer fijne zanden aangetroffen die naar beneden overgingen in matig fijne en matig groffe zanden. De bovenste 90–100 cm van het bodemprofiel bestaat bij alle boringen uit een licht bruine tot donkergele, gevlekte laag (A/C-horizont), bij de boringen 2–5 afgedekt met een zwak humeuze bouwvoor van 25 cm dik. Bij de boringen 4 en 5 lijkt nog zichtbaar dat de bovenste meter van het bodemprofiel (oorspronkelijk) bestond uit fijne stuifzanden. Bij de boringen 1–3 was de bovenste meter dusdanig sterk gevlekt en verstoord dat geen duidelijke uitspraken over de oorspronkelijke opbouw zijn te geven.

Bij de boringen 1–3 zijn er direct onder het verstoorde bovenste pakket matig fijne tot matig groffe zanden aangetroffen. Deze zanden zijn duidelijk te onderscheiden van het bovenliggende pakket doordat ze duidelijk slechter zijn gesorteerd en zwak tot matig grindhoudend zijn. De oorspronkelijke top van dit pakket is in de verstoorde bovenste meter opgenomen; bij de boringen 1–3 is de basis van het verstoorde pakket slechter gesorteerd en plaatselijk zwak grindhoudend. Bij de boringen 4 en 5 is onder de verstoorde bovenste 90–100 cm een pakket matig fijn, zwak siltig zand aangetroffen. In de top van dit pakket bevindt zich een begraven podzol-profiel. Bij boring 4 is dit podzolprofiel humusrijk, bij boring 5 humusarm. Onder het podzolprofiel is in beide boringen het oorspronkelijke moedermateriaal, de C-horizont, bestaande uit zwak siltige (donker)gele zandafzettingen aangetroffen.

Bij boring 1 bevat het boorprofiel tussen 70 en 140 cm –mv gevlekt roestvlekken. Dit is de zogenaamde gley-zone (Cg-horizont), het niveau waarbinnen de (hangende) grondwaterspiegel fluctueert.

Bij de boringen 1–3 bestaat de basis van de boorprofielen uit grofzandige vlechtende rivierafzettingen afzettingen van de Formatie van Kreftenheye. Deze vlechtende rivierafzettingen zijn aan het eind van de laatste ijstijd afgedekt met eolisch afgezette dekzanden (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden). De begraven podzolprofielen uit boring 4 en 5 bevinden zich in de top van deze afzettingen (op circa 1 m –mv). Vanwege de ligging van het plangebied op de overgang van het dekzandgebied naar het Maasdal zijn de (oorspronkelijke) dekzandafzettingen in het plangebied maar dun.

Gedurende de Nieuwe Tijd is het oorspronkelijke dekzandpakket afgedekt met een pakket stuifzand met een dikte van maximaal 1 meter. In de 20e eeuw is het plangebied (minimaal) twee maal gediëpplougd tot 1 –mv. Door deze ploegwerkzaamheden is het bodemprofiel van de boringen 1–3 tot in de top van de vlechtende rivierafzettingen verstoord. Er is geen duidelijk onderscheid tussen het oorspronkelijke dekzand en stuifzand meer aangetroffen. In de boringen 4 en 5 is de top van de dekzandafzettingen, met daarin een begraven podzolprofiel wel (grotendeels) bewaard gebleven. Door de ligging van het podzolprofiel onder de (huidige) grondwaterstand was het niet mogelijk om dit profiel te karteren door middel van

boringen. In de boringen 4 en 5 is ook duidelijker waarneembaar dat de bovenliggende afzettingen bestaan uit een pakket zeer fijnzandige stuifzandafzettingen.

In het opgeboorde sediment zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie op een met een stuifzanddek afgedekte dekzandrug. Verder blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is laag. De archeologische resten van voor de Nieuwe Tijd worden aan de top van het door stuifzand afgedekte dekzandpakket verwacht. De vondstenlaag wordt verwacht in de bovenste 30 cm van het afgedekte dekzandpakket. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden verwacht in de bovenste 50 cm van het afgedekte dekzandpakket. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Onverbrande organische resten zullen door de relatief zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het plangebied is in het recente verleden tweemaal gediëpploegd tot circa 1 m –mv. Als het stuifzanddek in het plangebied dunner is dan 1 meter kunnen hierbij mogelijk aanwezige archeologische resten zijn verstoord. Als in het plangebied een stuifzandpakket met een dikte van meer dan 1 meter aanwezig is kunnen dieperliggende archeologische resten beschermd zijn gebleven van de diepploegwerkzaamheden. Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie inderdaad op een met een stuifzanddek afgedekte (dunne) dekzandrug ligt. In het grootste deel van het plangebied is het bodemprofiel echter tot in de onderliggende vlechtende rivierafzettingen verstoord. Uitsluitend aan de zuidrand is de top van de dekzandafzettingen intact gebleven. Deze bevindt zich door de dikte van het stuifzanddek op circa 90–100 cm –mv. De bovenliggende (verstoorde) stuifzandafzettingen zijn vanwege de recente afzetting archeologisch minder interessant.

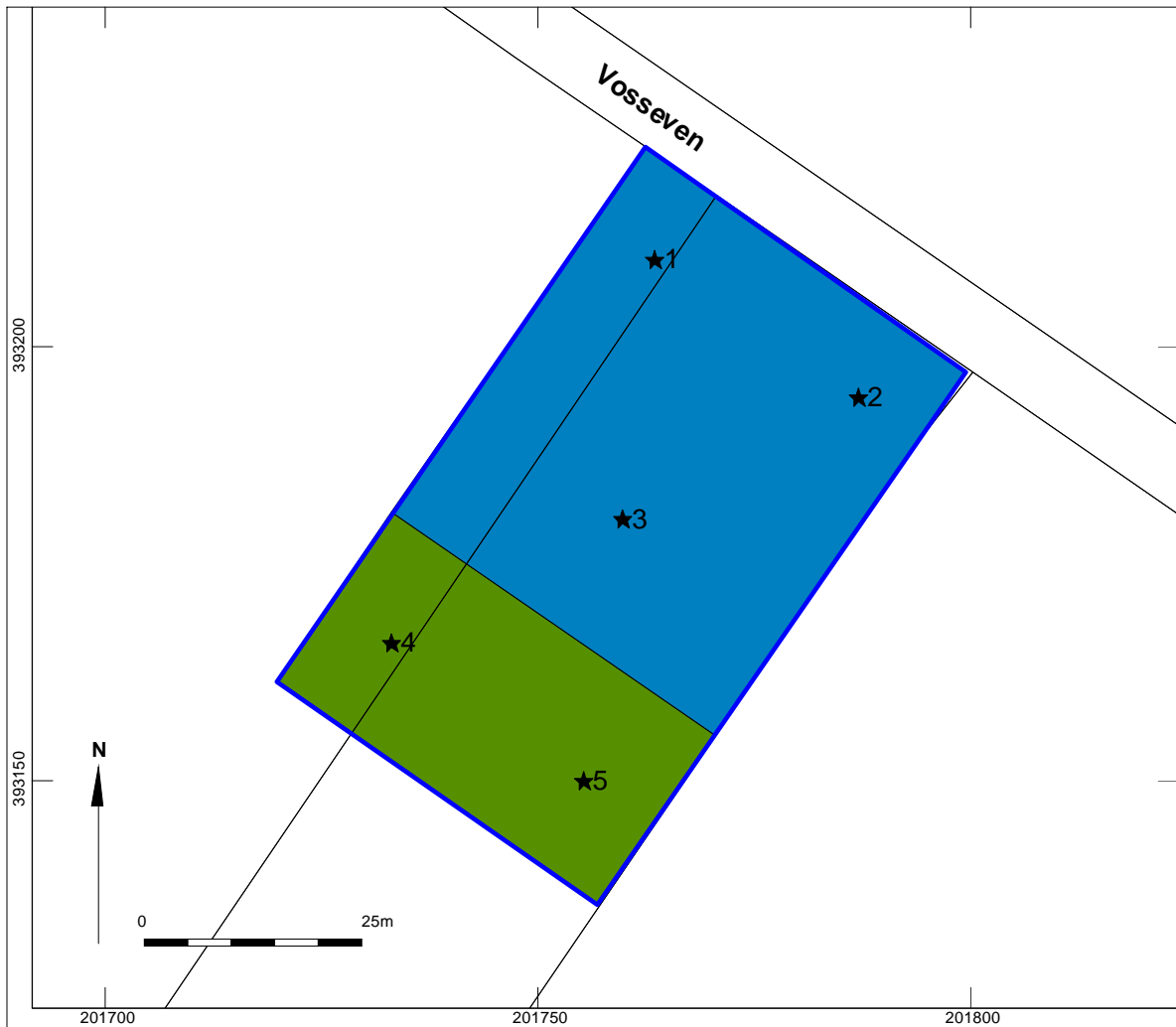
Geconcludeerd wordt dat, gezien de lage archeologische verwachting voor het gebied, de voorgenomen werkzaamheden geen bedreiging vormen voor het cultuurhistorisch erfgoed.

4 Aanbeveling

Op basis van de lage archeologische verwachtingswaarde adviseert ARC de onderzoekslocatie vrij te geven. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Venray, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). 4e, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Wanssum - Vosseven (ong.)

Boorpuntenkaart

Legenda

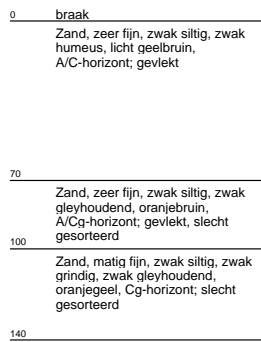
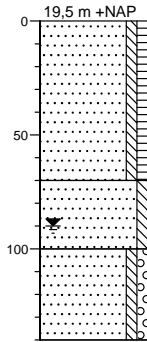
- huidige bebouwing
- plangebied
- boorpunt
- intact (begraven) dekzandpakket: vervolgonderzoek geadviseerd bij verstoringen dieper dan 70 cm -mv
- geen intact dekzandpakket: geen vervolgonderzoek geadviseerd

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

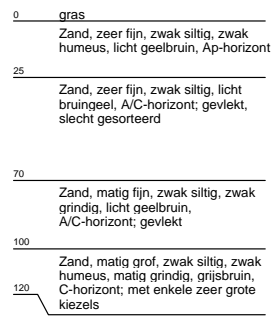
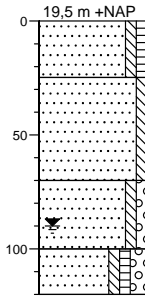
Boring: 1

X: 201764
Y: 393210

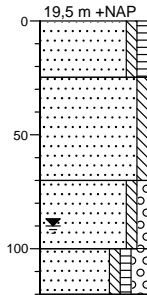
Boring: 2

X: 201787
Y: 393194

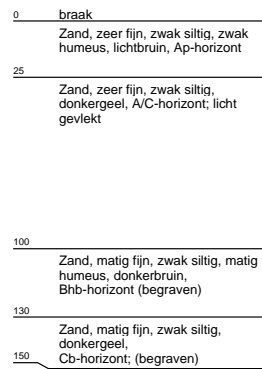
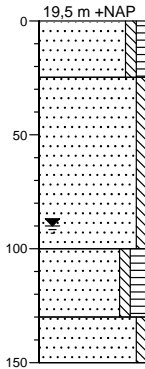
Boring: 3

X: 201760
Y: 393180

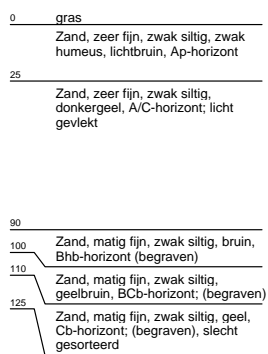
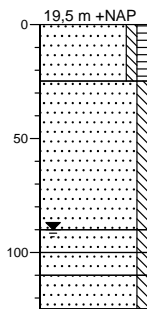
Boring: 4

X: 201733
Y: 393166

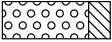
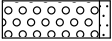
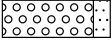
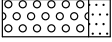
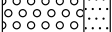
Boring: 5

X: 201755
Y: 393150

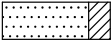
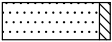
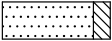
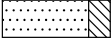

Legenda (conform NEN 5104)

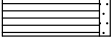
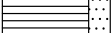
grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

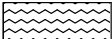
p.i.d.-waarde

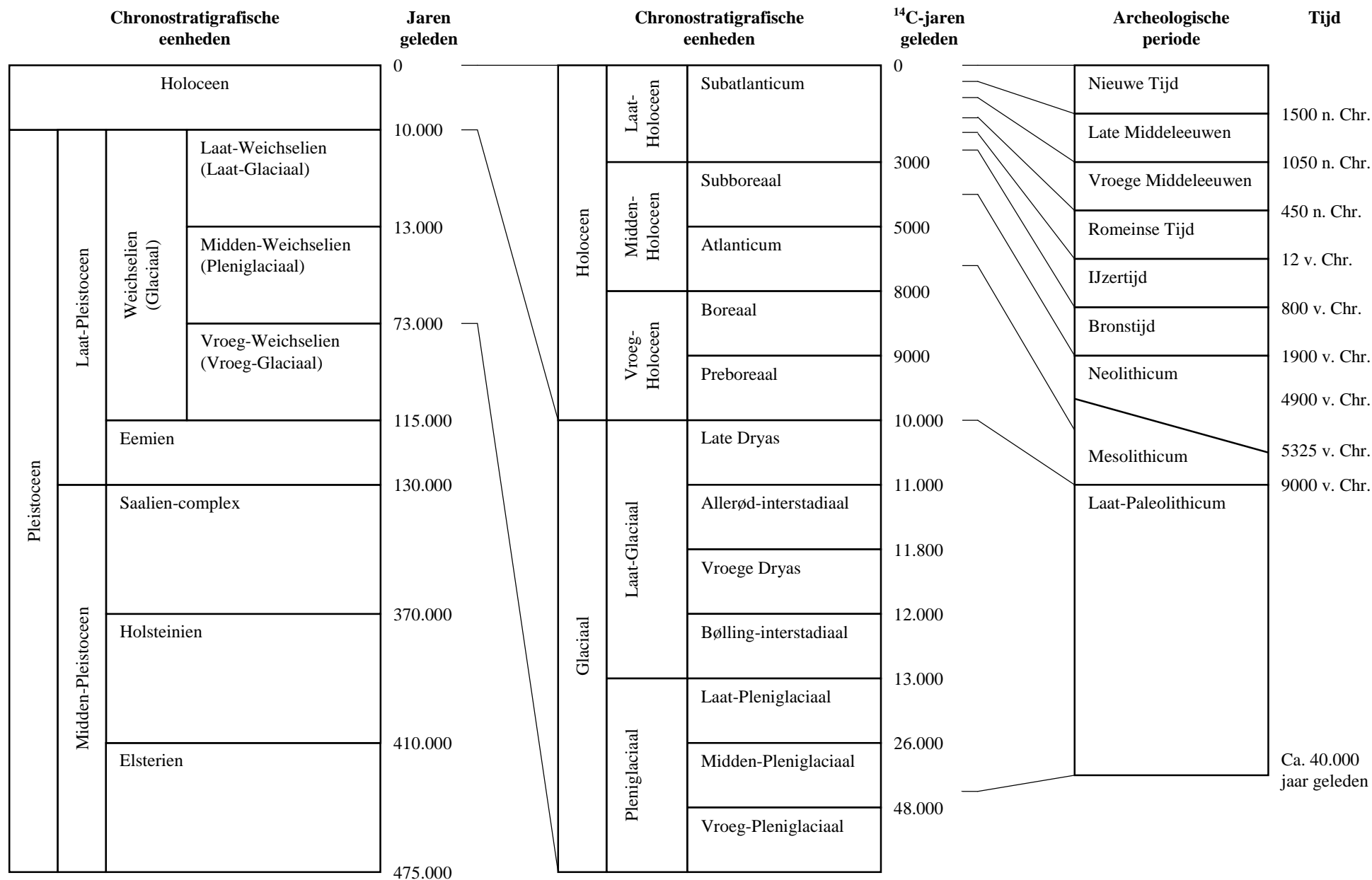
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroid monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.